

Marquez, J., Lambert, L., Ridge, N. Y., & Walker, S. (2022). The PISA performance gap between national and expatriate students in the United Arab Emirates. *Journal of Research in International Education*, 21(1), 22–45. <https://doi.org/10.1177/14752409221090440>.

Pulkkinen, Jo. & Rautopuro, Ju. (2022). The correspondence between PISA performance and school achievement in Finland. *International Journal of Educational Research*, 114. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2022.102000>.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Ніна Нікольська, к.пед.н., доцент

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є аналіз етапів розвитку освітньої політики Європейського Союзу для інтеграції національної освіти у європейський освітній та науковий простір.

На шляху до спільної політики (1957–1985). Перша офіційна оцінка освітньої політики ЄС була зроблена в статті 128 Рومського договору в 1957 році. У Румському договорі, наголошуючи на важливості професійної освіти для вільного надання послуг і пересування осіб, було запропоновано забезпечити нострифікацію дипломів за кордоном для підвищення вільного пересування та заохочення вивчення іноземних мов. Однак ці оцінки не могли вийти за рамки ідеї про важливість освіти для розвитку партнерства. Політичні та економічні чинники, які спонукали до створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) з 1960-х років, вимагали співпраці і в інших сферах. Проте Співтовариство передбачало гармонізацію освітньої сфери та її обговорення в межах Спільноти, кілька членів Спільноти, перш за все Франція, продовжували захищати те, що системи освіти має розглядатися також на національних платформах. У результаті цієї дихотомії було прийнято рішення продовжувати освітню політику в рамках міжурядової співпраці за межами Співтовариства.

Оскільки ЄС не мав достатнього досвіду та технічних засобів для розробки освітнього проекту, спеціального для Союзу в 1970-х роках, освітня політика не була пріоритетним напрямком розвитку. У той період зазвичай вносилися деякі пропозиції шляхом рекомендацій щодо виховного процесу. Певні

проблеми, такі як глибоке відчуття наслідків нафтового шоку в 1973 році, стагнація в Співтоваристві та безробіття молодого покоління, зміцнили віру в те, що освіта може бути шляхом вирішення ситуації, і було розпочато дослідження щодо реалізації більш тісної співпраці у сфері освіти. З цих причин, оскільки Співтовариство не мало провідної освітньої політики, яка охоплювала б усіх своїх країн-членів до 1980 року. Проведені дослідження показали, що освіті надається важливе значення бо вона є шляхом до вирішення економічних проблем. Рішення, прийняте Комісією в 1974 році щодо професійно-технічної освіти, є основою системи професійно-технічної освіти. У цьому рішенні було підкреслено, що освіта спочатку є національною системою, а потім досягнуто консенсусу щодо створення комітету, який складається з представників держав-членів для гармонізації національних систем освіти у процесі інтеграції, а не стандартизації та координації освітніх програм. Внаслідок цих подій рішеннями Комісії ЄС у 1976 році було прийнято перший «План дій з освіти». Відповідно до цього Плану дій, визначено основні цілі сприяння переходу молоді від освіти до ділового життя, покращення освітніх можливостей працівників-мігрантів, розвиток мовної освіти та активізацію співпраці у вищій освіті. На шляху досягнення цих цілей, увага до освіти почала зростати, оскільки, деякі політики бачили її як інструмент для формування європейського громадянина, бо Союз зустрівся з економічною недовірою в цей період. У 1980 році було засновано Eurguide як освітню та інформаційну мережу для збору і поширення надійної інформації в Європі про освітні системи, політику, для допомоги тим, хто розробляє освітню політику, засновану на співпраці у спільнотах.

Зусилля цього періоду обмежувалися лише висловлюваннями думок, оскільки обидва засновницькі договори не мали жодних повноважень щодо освітньої політики. Країни-члени вважали систему освіти своїм власним національним питанням і хотіли зберегти її. Висловлювання про освіту розглядалися як інструмент на шляху реалізації економічних цілей, паралельних кон'юктурі того періоду. Проблеми безробіття та економічної кризи того часу зумовили зосередження здебільшого на професійно-технічній освіті. Щодо освітньої політики вищої освіти, не було жодної заяви чи інформації, оскільки установчі договори не згадували про дозвіл у цих сферах.

Послаблення правових і політичних обмежень (1985–2000). У період 1985–2000 років почали говорити про вищу освіту як частину освітньої

політики. Політика у сфері вищої освіти зазнала втручання Комісії ЄС, оскільки професійна освіта розглядається як етап підготовки до професійного життя. Таким чином політичні ініціативи у сфері вищої освіти отримали правовий статус. Видатною віхою в освіті в історії Співтовариства став Єдиний європейський акт (1986), який передбачив завершення створення єдиного європейського внутрішнього ринку, що означає вільний рух товарів, осіб, капіталу та послуг, який буде залежати від людських ресурсів Співтовариства та розвитку навичок цих людей. Таким чином, освіта стала новим пріоритетом для членів громади. Після цього країни-члени почали розвивати освітні можливості для створення єдиного ринку, і в 1987 році було розпочато обмін студентами та викладачами за програмами ЄС, такими як Програма Еразмус.

Кінець холодної війни припадає на період, коли ЄС пережив трансформацію в освітній політиці. Члени Східного блоку внесли свій внесок у Союз, було прийнято деякі положення щодо освітньої політики. Таким чином, було розпочато процес реформування, для забезпечення інтеграції нових членів, які приєдналися до Союзу до 1990 року. Завдяки Маастрихтській угоді, підписаній у 1992 році, освіта офіційно стала однією зі сфер політики ЄС і набула правового виміру (Cooparete and Public Strategy Advisory Group, 2009). У Договорі було погоджено створення центру ЄС для інтеграції в кожній сфері серед країн-членів ЄС. Цим Договором вища, професійно-технічна освіта та молодіжна політика були вперше винесені на порядок денний, і таким чином знову були зафіксовані цілі ЄС. З ефектом прискорення, який приніс Маастрихтський договір, ЄС прийняв «Білу книгу» на Брюссельському саміті в 1993 році. ЄС опублікував «Зелену книгу» в 1993 році, щоб надати молодим людям покращити власні навички для технологічних і соціальних змін і активніше брати участь у процесі виробництва, а також прийняв Європейську молодіжну програму III. У цьому документі було внесено на порядок денний, необхідність розвивати професійно-технічну освіту, наголошуючи на її важливості для молоді.

У 1994 році Союз підготував «Білу книгу» для формування соціальної моделі в Європі як продовження «Зеленої книги». У цьому документі є такі теми, як свобода працівників і гендерна рівність.

ЄС має деякі проблеми, які необхідно подолати під час формування своєї політики щодо професійно-технічної освіти. Однією з найважливіших з них є проблема безробіття молодих людей, які мають освіту, змушені

шукати роботу, ЄС має вирішити цю проблему в першу чергу через важливість, яку ЄС надає професійно-технічній освіті.

Інша справа – стійкість освіти протягом усього життя (Європейська Комісія, 1993). ЄС зі своєю професійно-технічною освітньою політикою, яку він намагається конституювати, намагається сформувати багатонаціональну структуру проти проблем, з якими він, можливо, зіткнеться в майбутньому. А саме, як правило, не вважається періодом, коли система професійно-технічної освіти надається, але оцінюється як система, за допомогою якої студенти можуть постійно поновлювати свої знання, коли вони починають ділову активність у житті. У цьому пункті, коли національні освітні структури кожної країни-члена розглядаються із загальної точки зору, різноманітність виглядає як перевага, але вона спрямована на забезпечення зростаючої співпраці та гармонізації в професійно-технічній освіті. Деякі зміни, передбачені ЄС для систем вищої освіти, увійшли до Сорбонської декларації, яка була прийнята в 1998 році. Відповідно до Декларації, вона була спрямована на забезпечення міжнародних обмінів студентами, викладачами та академіками, посилення національного та міжнародного співробітництва, досягнення нострифікація дипломів, підвищення мовних навичок. У Декларації додатково пропонувалося, щоб програми вищої освіти регулювалися одночасно як магістратура та післядипломна освіта (магістерська та докторська).

Дослідження ЄС щодо освітньої політики прискорилися завдяки Болонському процесу, розпочатому в 1999 році, та Лісабонському саміту 2000 року (ТЕРАУ, 2006). Болонська декларація була підготовлена в рамках Сорбонської декларації. Процес після Декларації був оцінений як «Болонський процес». Незважаючи на те, що Болонський процес є розробленим процесом окремо від ЄС, ця організація має більше впливу на процес, оскільки більшість його членів є членами ЄС, і Комісія ЄС отримала особливий статус у процесі прийняття рішень. Завдяки Болонському процесу країни почали обмінюватися досвідом порівняння своїх систем вищої освіти з системами вищої освіти в інших країнах і формувати регіональне співробітництво для розробки рішень проти схожих проблем, з якими вони спільно живуть. Метою є формування простору для європейської вищої освіти, забезпечення гармонії щодо створення конкурентоспроможної системи.

Як наслідок освітня політика ЄС набула правового виміру на шляху до реалізації цілей Союзу. Були зроблені конкретні кроки як то «Європейський

вимір» і «Європейська свідомість» як відображення основних філософій співтовариства.

Ключові слова: євроінтеграція, Європейський союз, національні системи освіти, освітня політика, шкільна освіта.

Література

- Кремень, В. (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*. Київ. <http://surl.li/nxnmac>
- Локшина, О. (2024). Проблема справедливості в європейському освітньому просторі: виклики для країн ЄС та України. Світ дидактики: дидактики в сучасному світі: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 7–8 листопада 2023 р., 255–256. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739696>
- Akin, S. (2019). *European union's integrated educational policy background and involved political institutions*. Ankara. <http://surl.li/grfosk>

ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШКІЛЬНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВІДПОВІДНОСТІ З МІЖНАРОДНИМИ ПІДХОДАМИ

Оксана Овчарук, д.пед.н., проф.

Інститут цифровізації освіти НАПН України
м. Київ, Україна

Розбудова та функціонування цифрового середовища закладу загальної середньої освіти сьогодні є актуальним напрямом, що просувають всі країни світу. Адже питання цифрової освіти, навчання у цифровому середовищі і використання відповідних засобів є основним трендом розвитку освітніх систем. Для успішного функціонування технологічно насиченого цифрового середовища школи необхідно врахувати всі аспекти, від яких залежить якісне наповнення та використання ресурсів середовища та успішність учасників освітнього процесу. Важливо звернути увагу на цільові групи (користувачів), від яких залежить функціонування інформаційно-цифрового середовища, на складники сере-